

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Дмитро ЛЕВИЦЬКИЙ

20 лютого 2024 року

Освітня кампанія для організацій громадянського суспільства з партисипації

Спеціальна короткострокова програма підвищення кваліфікації «Основи формування інституційної спроможності організацій громадянського суспільства для успішної партисипації на місцевому рівні»

Спеціальна короткострокова програма підвищення кваліфікації «Форми та інструменти адвокації спільних інтересів перед органами влади»

Тема 1. Повноваження органів місцевого самоврядування та державної влади

Тема 2. Законодавчі засади та форми участі громадян у вирішенні питань місцевого значення

Тема 3. Доступ до інформації як основа ефективної адвокації

Тема 4. Поняття, цілі, стратегія і тактика адвокації

Тема 5. Нормативно-правові акти місцевого самоврядування

Тема 6. Місцевий бюджет і місцеві програми

Спеціальна короткострокова програма підвищення кваліфікації «Соціальні технології успішної реалізації громадських ініціатив»

Розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування

Який зв'язок між адвокацією та повноваженнями органів влади?

- До чиєї компетенції входить вирішення питання (орган місцевого самоврядування чи орган державної влади)?
- До чиїх конкретно обов'язків?
- Який порядок прийняття рішення?

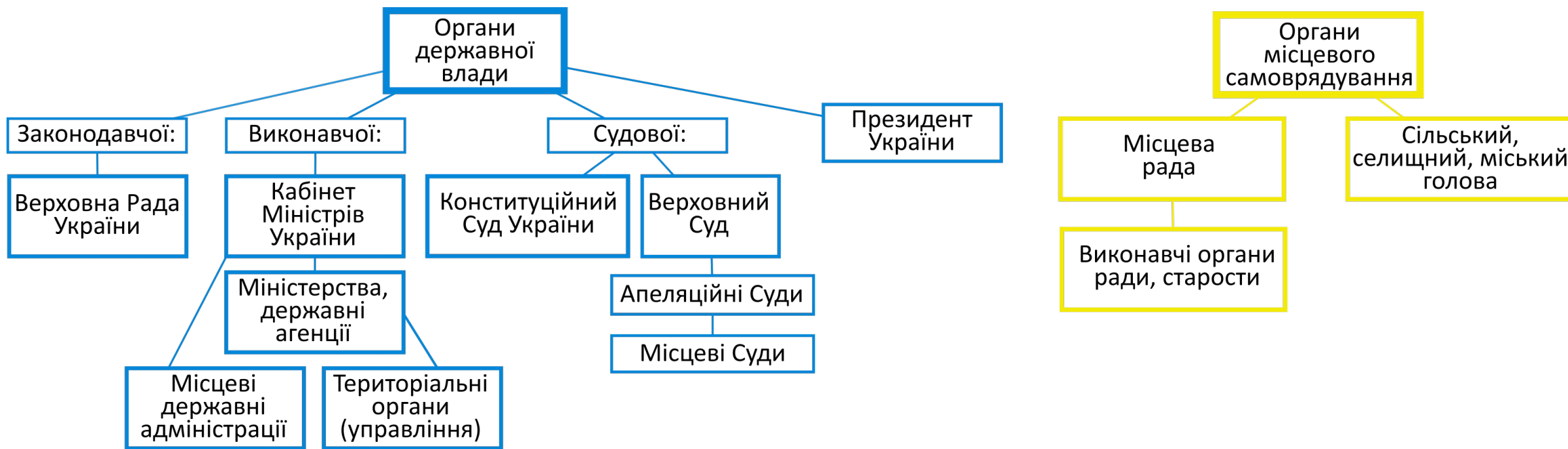

Система органів державної влади та місцевого самоврядування

Конституція України

Стаття 6. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. (...)

Стаття 7. В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування.

Верховна Рада України

Єдиний орган законодавчої влади

Повноваження парламенту:

- приймає закони
 - правовий режим власності
 - Державний бюджет

Повноваження народного депутата:

- право законодавчої ініціативи
 - законопроект
 - поправки до проекту
- депутатське звернення
- депутатський запит

Президент України

Глава держави, Верховний
Головнокомандувач ЗСУ

Повноваження:

- підписання / ветоування законів
- очолює РНБО, вводить в дію її рішення
- формує військові (військово-цивільні) адміністрації

Кабінет Міністрів України: повноваження

Вищий орган у системі ОВВ

Повноваження:

- постанови КМУ
- проект бюджету
- координація ЦОВВ

Система й логіка органів виконавчої влади

Вищий

- Кабінет Міністрів України

Центральні

- Міністерства — формують державну політику
- Державні й національні служби — надають державні послуги (Укрстат, Казначейство...)
- Державні й національні агентства — управляють майном/ресурсами, надають окремі державні послуги, реалізують проекти (НАДС, НАЗК, АРМА, ДАЕ...)
- Державні інспекції — нагляд і контроль (ДІАМ, Держаудитслужба...)
- Інші ЦОВВ (особливі функції: ПФУ, АМКУ, Нацполіція...)

Місцеві

- Місцеві державні адміністрації
- *Територіальні органи ЦОВВ*

Міська рада

- місцевий бюджет
- затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку
- встановлення правил з питань благоустрою території населеного пункту, забезпечення чистоти і порядку, додержання тиші в громадських місцях
- засновник комунальних підприємств
- Депутатське звернення
- Депутатський запит

Закон України «Про статус депутатів місцевих рад»

Виконком та інші виконавчі органи міськради

- проекти рішень ради
- виконання рішень ради
- управління комунальними підприємствами
- адміністративні комісії
- інспектори з благоустрою
- інспектори праці
- органи соцзахисту населення
- органи державного архітектурно-будівельного контролю
- **делеговані повноваження**

Логіка роботи з органами виконавчої влади

Підготовка актів Кабміном

- План-графік підготовки проектів актів
- Погодження актів КМУ: Мінфін, Мінекономіки + інші зацікавлені органи
- Узгоджувальні процедури, консультації, наради, робочі зустрічі: залучення нардепів, **«об'єднань громадян»**
- Правова експертиза (Мін'юст)
- Експертиза і редагування в Секретаріаті КМУ
- Урядовий комітет
- Засідання Уряду

Накази міністерств

- Погодження з Державною регуляторною службою
- Реєстрація Мін'юстом

Роз'яснювальні листи міністерств

- Психологічний, а не юридичний інструмент
- Не знаєш – не питай!
 - що вони знають?
 - що вони скажуть?
- "Цей лист має інформаційний характер та не створює правових норм"

Консультативно-дорадчі інструменти

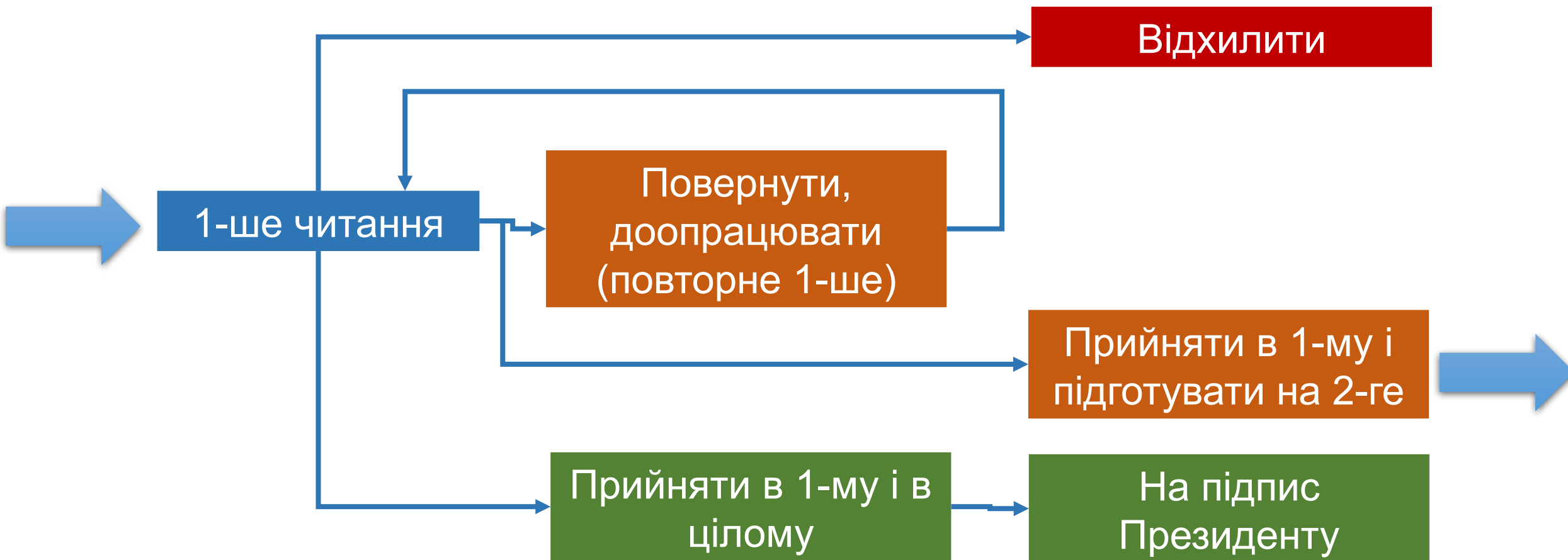
- Громадські обговорення проектів актів
- Робочі групи (роль міжнародних донорів!)
- Громадські ради

Повноваження та можливості народних депутатів і депутатів місцевих рад

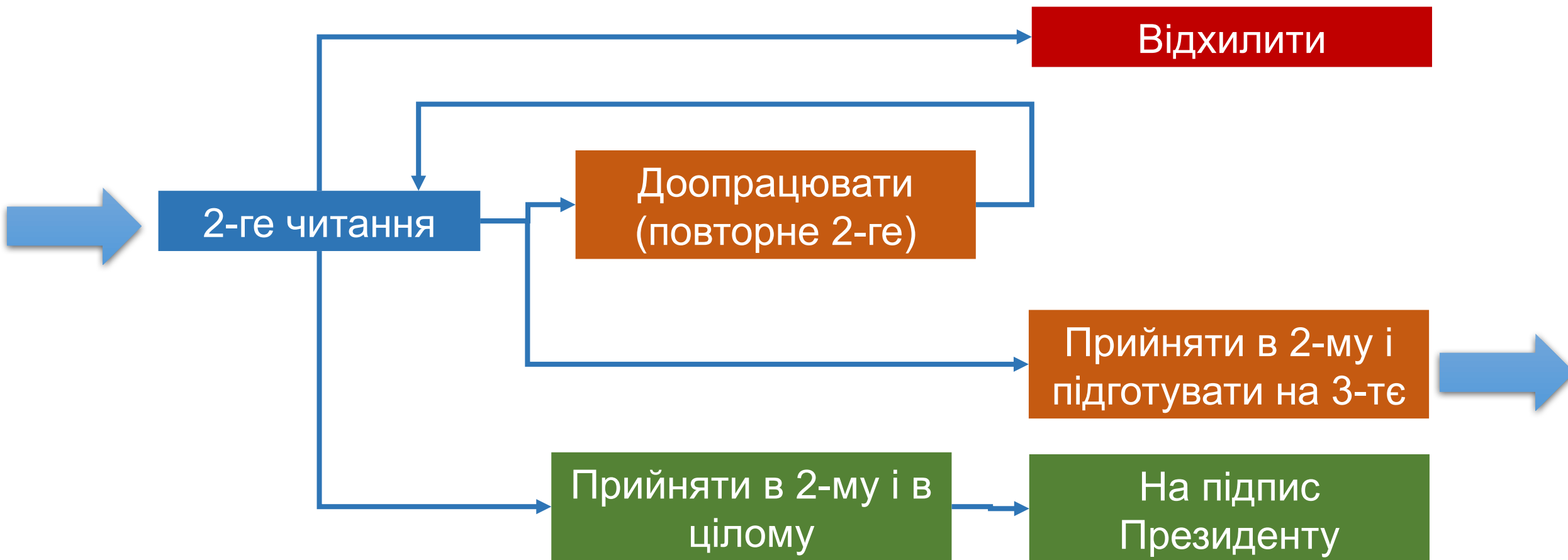
Порядок проходження законопроекту (1)

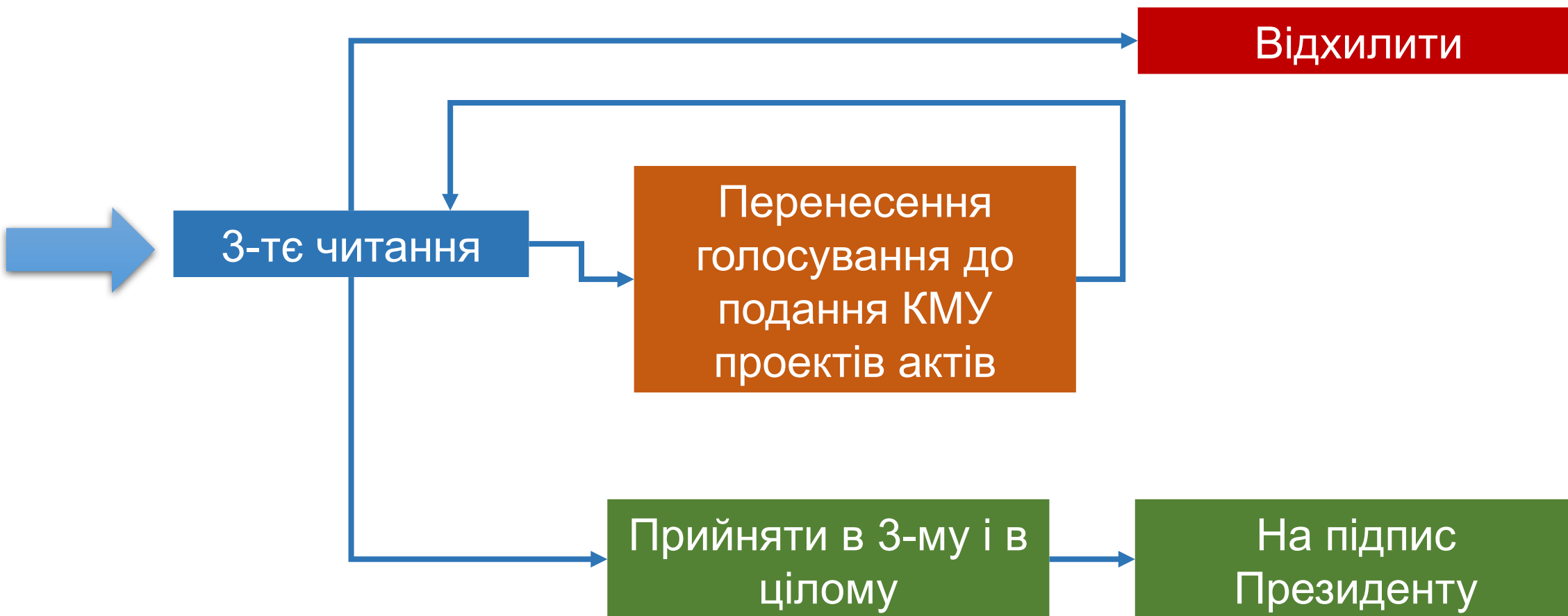
Порядок проходження законопроекту (2)

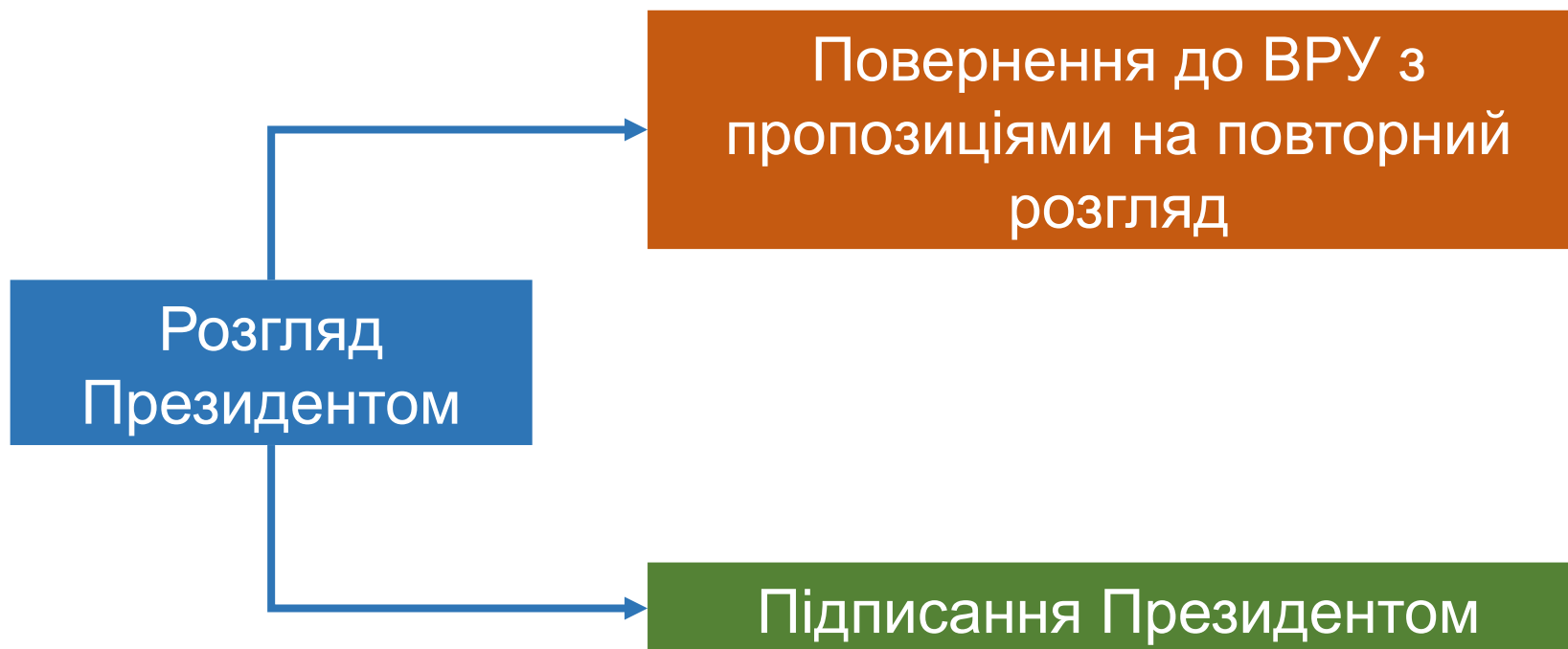
Порядок проходження законопроекту (3)

Порядок проходження законопроекту (4)

Розгляд закону Президентом

Депутатський запит народного депутата

- Депутатський запит - **вимога** народного депутата, яка заявляється **на сесії Верховної Ради України** до Президента України, до органів Верховної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ і організацій **дати офіційну відповідь** з питань, віднесених до їх компетенції
- Розгляд: 15 днів / місяць

Депутатське звернення народного депутата

- Депутатське звернення - викладена в письмовій формі **пропозиція** народного депутата, звернена до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян **здійснити певні дії, дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію** з питань, віднесених до їх компетенції
- Розгляд: 10 днів / 30 днів

Депутатське звернення депутата місцевої ради

- Депутатське звернення - викладена в письмовій формі **ВИМОГА** депутата місцевої ради з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю, до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також керівників правоохоронних та контролюючих органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, **здійснити певні дії, вжити заходів чи дати офіційне роз'яснення** з питань, віднесених до їх компетенції
- Розгляд: 10 днів / місяць

Депутатський запит депутата місцевої ради

- Депутатський запит - це **підтримана радою вимога** депутата місцевої ради до посадових осіб ради і її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, які розташовані або зареєстровані на відповідній території, а депутата міської (міста обласного значення), районної, обласної ради - також до голови місцевої державної адміністрації, його заступників, керівників відділів і управлінь з питань, які віднесені до відання ради
- Розгляд: строк визначає рада / місяць

Особливості реалізації повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану

Воєнний стан

- Закон України «Про правовий режим воєнного стану» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
- Указ Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» - <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
- Допускається обмеження деяких прав і свобод
- Можуть створюватися **військові адміністрації** (створені в усіх областях і районах), **міські голови** отримують особливі повноваження
- **Військове командування** отримує додаткові повноваження
- У місцевостях, де ведуться бойові дії, запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану покладається **безпосередньо на військове командування** та військові адміністрації (у разі їх утворення)

Військово-цивільні адміністрації (ВЦА) та військові адміністрації (ВА)

- Тимчасові державні органи
- Формуються указом Президента України та діють на визначеній ним території України (ВА створені в усіх областях і районах + у багатьох населених пунктах)
- Можуть бути: обласними, районними, населених пунктів
- Мета - забезпечення безпеки та нормалізації життєдіяльності населення в районі відсічі збройній агресії Російської Федерації
- За певних умов мають **повноваження і органів державної влади, і ОМС**

Заходи воєнного стану (1)

“Не сперечайся з людиною з автоматом”

Військове командування і ВА мають право:

- Встановлювати охорону об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, особливий режим їх роботи
- Встановлювати **трудова повинність** для працездатних осіб
- Використовувати потужності та трудові ресурси підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, змінювати режим їхньої роботи, проводити інші зміни виробничої діяльності, а також умов праці відповідно до законодавства про працю
- Примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка (акт, оцінка)

Заходи воєнного стану (2)

“Не сперечайся з людиною з автоматом”

Військове командування і ВА мають право:

- Запроваджувати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, комендантську годину (заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень), а також встановлювати спеціальний режим світломаскування
- Перевіряти документи у осіб, проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, **службових приміщень** і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України
- **Забороняти проведення** мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, **інших масових заходів**

Заходи воєнного стану (3)

“Не сперечайся з людиною з автоматом”

Військове командування і ВА мають право:

- У разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану **вилучати у підприємств, установ і організацій усіх форм власності**, окремих громадян електронне комунікаційне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, **комп'ютери**, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку
- Встановлювати для фізичних і юридичних осіб **військово-квартирну повинність** з розквартирування військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів, особового складу служби цивільного захисту, **евакуйованого населення** та розміщення військових частин, підрозділів і установ
- Встановлювати порядок використання фонду захисних споруд цивільного захисту

Як спілкуватися з ОМС і ВА?

- Додаткові повноваження = додаткова відповідальність перед громадою
- Наполягати на виконанні функцій ОМС:
 - Влади
 - власника інфраструктури
 - співвласника БКБ
- Для виконання доручень - вимагати надання засобів

Підсумки

- Чітко розуміти власні завдання
- Знати повноваження органів влади та ОМС, до компетенції яких належить вирішення завдання
- Знати спосіб вирішення завдання і процедуру прийняття відповідних рішень
- Парламентаризм в Україні живий
- Інституції та процедури в Україні продовжують працювати

Дякую за увагу!